

Tromsø, 24. mai 2020.

Kjære Anne G. Røgeberg!

Takk for hyggelig og snerraskende telefonsamtale og brev. Arbig at du fant din hipp-hippoldifan på Karboøy, og at dette drevt seg oss en av de mest betydningfulle steder vi har hatt på Karboøy prestegård. Som jeg nevnte i telefonen er du ikke på mye i egen del av fjøringskirke, kirkegård og prestegård, men området du alt dette en gang eksisterer, og kan sees. Både kirken (fra 1600-tallet) og kirkegården (fra midt i det vi kaller Vært, med en hvit rektangel som kirkestuen med mot fjera. Dette var losji-hus som bygdene fra andre byer bodde i under kirkebygdene. Forbalt står 2-3 av disse, og er av steinens stoff også den i fjøringskirke. Omfangt av kirkegården er betydelig, den står 4 som vinningshus på grann, som er selvsagt til og brukes til plen og hager. Området ligger like øst for den lille bekk som renner gjennom Vært, kaller klokkarleva. Kirkegården ble nedlagt i 1843, på både Conslin og Sofus må ha vært begravd på kirkegården i Vært. Her er ingen gravminner lenger, bortsett fra en gravstein fra 1526 som senere er flytta dit. Den nye kirkegården ble anlagt midt opp på øya, og kaller Gammelkirkegården. Enda en ny kirkegård ble anlagt ca 1890 enda lenger øst nordida er øya. Kirka i fjøringskirke ble inn på kirkegården i Vært og ble revet 1861, ny innvidd 1854. Den ble flytta 50-100 meter mot NØ.

Mge av inventarut i m'varande kyrka bli omfattad fra
Jönköping på kyrka: altartavle, predikstol, 3 dyperkoron, 1 altar
maleri över Korsningangen fra 1690-åra. Nötkal kan
läsas av beaktningen Per Björn Jensen, som bor i
Väst, förde hos lita vest for klosterkarta. Noen gjensvar du
fra katolsk tid som stod i Jönköpings kyrka finns idag
på Umeåuniversitetets etnologiska samling (Historiskt Museum, er stengt nå?).
Prestgården i 1830-åra stod du den nye prestgården
stod man hundre meter med o.t. Her stod et
våningshus fra ca 1820, som Jönköping bodde i. Det blei
runt ca 1913, da ny prestgård blei bygd (brukt
i 2018). Et lite lönna stabbur som forsvant står,
er trolig fra 1820, da den offentlige prestgård blei
etablert, og var altså Jönköping sitt stabbur. I
Jönköpings tid stod også et likhús (lager for lik) på kirkegården,
det står nå i uforandrad tilstand ved kirkegården fra ca 1890.
Jeg antar du har lest skolen slike den finnes på nettet.
Da vil jeg anbefale at du får tak i de lykke fire
bøker, du vil da finne mye illustrasjoner og billedtekster.
Ditt lokale bibliotek bør kunne skaffe disse bøkene til deg
med Corona billene det.

Her vil du bl.a. finne våningshuset fra 1820 (III s. 135), portuller av
Jönköping (II 433), likhuset (II 443), kyrka i Jönköpings tid (II s. 111, 419)
Kart over Väst (II 434), katolske kirkekart (I 240-42)
Kirkenes venter (I s. 444) (II 112-113, 116), kirkestue (III s. 191)
stabbu (II s. 427), bilde av Väst med kirke, prestgård (II s. 429)

Jeg håper gjerne fra deg hvis du kommer dy på her til
Karlsøy i løpet av sommer, kanskje har jeg mulighet til å møtes der.
Der går jo buss og ferje daglig til Karlsøy, men ikke så mange
lurer for hver dag, så det må planlegges nøye på forhånd.
Både hilsen, hils også til Kristin, hvis hun husker meg.
Steinar Dahl Berntsen

Oslo 8. Juni 2020 Notat Ac. Røgeberg

Dette brevet fikk jeg av Håvard Dahl Bratrein som har forfattet bygdebøkene for Karlsøy. Han kjendte godt Harald og husker Kristin. Håvard er nå 86 år gammel men har også vært professor ved Tromsø universitet. Han er selv fra Karlsøy.

Caroline og lille Sofus (som nevnes i brevet) døde på øya, hun døde like etter fødselen av vår Tippoldefar Telegrafisten Carl Johan T. Tønsberg, f. 1839 – Karlsøy og døde i Oslo 1917. Han er bestefar til vår bestemor Astrid Mathilde f. Jønsberg f. 1904 i Kongsberg.

Det ble aldri snakket om slekten siden. Telegrafisten fikk 3 barn utenfor ekteskap med 3 forskjellige kvinner. Vår Tippoldemor var Grethe Larsdatter gift Pedersen f. 1840 i Rygge. Hun bodde i det huset som vi før kunne se fra toget like etter Moss stasjon. (Hun var den ene av hans 3 kvinner.)

Om Sognepresten Nils Simonsen Jønsberg f. 1809 – 1885: Han fulgte sitt prestekall og dro til «nord» Karlsøy. Fra før var han tilknyttet Drøbak kirke. Der bodde han med sin lille familie, Kone Caroline Johanne f. 1811 – d. 1839 og 2 barn. Hennes – Carolines, far var Sorenskriver i Tromsø Nils Petter Trostdahl f. 1789 – 1864. Familien på Karlsøy bodde mye hos Nils Petter og Randine f. Ingvoldstad 1787/1842. Alle disse personene kom opprinnelig fra storgårder på Hedemarken.

*Foreldrene
til Caroline
Johanne*

Da vår Tippoldefar ble født døde altså hans mor, Caroline. Dette skjedde i Februar. Det må han vært vanskelige forhold på Øya. Lillebroren Sofus døde i Juni og en liten søster var allerede død men vet ikke når. Det antas at lille Carl fikk bo hos besteforeldrene i Tromsø, men etter 3 år døde bestemor Randi. Lille Carl må derfor ha blitt tatt hånd om av forskjellige tjenestejenter.

Presten Giftet seg igjen og fikk embede andre steder, og ca 10 overlevende barn.

Neste ark skrevet med grønn penn:

Tromsø, 24. mai 2020

Kjære Anne C. Røgeberg!

Takk for hyggelig og overraskende telefonsamtale og brev. Artig at du fant din tipp-tippoldefar på Karlsøy, og at dette dreide seg om en av de mest betydningsfulle prester vi har hatt i Karlsøy prestegjeld. Som jeg nevnte i telefonen er der ikke så mye igjen å se av Jønsbergs kirke, kirkegård og prestegård, men arealet der alt dette en gang eksisterte finns jo, og kan besees. Både kirken (fra 1600-tallet) og kirkegården (fra middelalderen) lå midt i det vi kaller Været, med ei heil rekke små kirkestuer ned mot fjæra. Dette var losjihus som bøndene fra andre øyer bodde i under kirkehelgen. Fortsatt står 2 – 3 av disse, og ei av stuene stod også der i Jønsberg si tid. Omfanget av kirkegården er klarlagt, der står 4 små våningshus på gravene, som er sletta til og brukes til plen og hage. Området ligger like øst for den lille bekken som renner gjennom Været, kalles Klokkarelva. Kirkegården blei nedlagt i 1843, så både Caroline og Sofus må ha vært begravd på Kirkegården i Været. Her er ingen gravminner lenger, bortsett fra en gravstein fra 1626 som seinere er flytta dit. Den nye kirkegården blei anlagt midt oppe på øya, og kalles Gammelkirkegården. Enda en ny kirkegård blei anlagt ca. 1890 enda lenger mot nordsida av øya. Kirka i Jønsbergs tid lå inne på Kirkegården i Været og blei revet i 1861, ny innvidd 1854. Den blei flytta 50-100 meter mot NØ.

Neste ark:

Mye av inventaret i nåværende kirke blei overført fra Jønsberg si kirke: alterbord, prekestol, 3 lysekroner, 1 stort maleri over Korinngangen fra 1690- åra. Nøkkel kan lånes av kirketjener Per Bjarne Jensen, som bor i Været, første hus like vest for Klokkarstua. Noen gjenstander fra Katolsk tid som sto i Jønsbergs kirke finnes i dag på Universitetets Oldsaksamling (Historisk Museum, er stengt nå ?)

Prestegården i 1830-åra stod der den nye prestegården stod men hundre meter mot øst. Her stod et våningshus fra ca. 1820, som Jønsberg bodde i. Det blei revet ca 1913, da ny prestegård blei bygd (brente i 2018). Et lite tømra stabbur som fortsatt står, er trulig fra 1820, da den offentlige prestegård blei etablert, og var altså Jønsberg sitt stabbur. I Jønsbergs tid stod også et likhus (laga for lik) på Kirkegården, det står nå i uforandra tilstand ved Kirkegården fra ca 1890. Jeg antar du har lest teksten slik den finnes på nettet. Da vil jeg anbefale at du får tak i de trykte fire bøker, der vil du finne mye illustrasjoner og billedtekster. Ditt lokale bibliotek bør kunne skaffe disse bøkene til deg når Korona tillater det.

Her vil du bl. a. finne Våningshuset fra 1820 (III s. 135), portrett av Jønsberg (II 433), likhuset (II 443), kirka i Jønsbergs tid (II s. 111, 419), Kart over Været (II 434), katolsk (?) kirkek.. (I 240-42), kirkeinventar (I s. 444,) (II 112 – 113, 116,) kirkeskip (III s. 191), stabbur (II s. 427), bilde av Været med Kirke, prestegård (II s 429).

Jeg hører gjerne fra deg hvis du kommer deg på tur til Karlsøy i løpet av sommer, kanskje har jeg mulighet til å møtes der. Der går buss og ferje daglig til Karlsøy, men ikke så mange turer for hver dag så dette må planlegges nøye på forhånd.

Beste hilsen, hils også til Kristin hvis hun husker meg Håvard Dahl

Brattrein

Det er jeg av Håvard Dahl Brattrein som har forfattet bygdebøkene
som du har kjøpt. Han kjente godt Håvard og husker Kristin. Håvard er nå 86 år.
Han har også vært professor ved Tromsø universitet. Han er selv fra
Brattrein.

Caroline og lille Sofus (som nevnes i brevet) døde på øya, hun døde
litt etter fødselen av vår Tippoldemor Teleg. -fisten Carl Johan T.
Tvedberg, f. 1839 - Karløy og døde i Oslo 1917. Han er bestefar til
vår bestemor Astid Marthide f. Jønsberg f. 1904 i Kongsberg.

Det ble aldri snakket om slekten siden. Telegrafisten fikk 3 barn
sammen med 3 forskjellige kvinner. Vår Tippoldemor var
Grothe Larsdatter gift Pedersen f. 1840 i Rygge. Hun bodde i det
huset som vi får kunne se fra togst. like etter Moss stasjon. (Hun var
den ene av hans 3 kvinner.)

Om Sofus f. 1839 - d. 1885. Han fulgte
sin bestemor og bodde i Karløy. Fra bar var han tilknyttet
Ordningsvakt. Han bodde hos sin lille familie, Kone Caroline
Julienne f. 1811 - d. 1833 og 2 barn. Hennes - Carolines, far var
en skriver i Tromsø Nils Petter Tvedestøl f. 1789 - 1854. Familien på
Karløy bodde mye hos Nils Petter og Randine f. Ingvaldstad 1787.
De to siste personene kom opprinnelig fra storgårder på
Ingvaldstad.

Da vår Tippoldemor ble født døde altså hans mor, Caroline. Dette
skjedde i Rygge. Det må ha vært vanskelige forhold på øya.
Lillebrøren Sofus døde i Oslo og en liten søster var allerede død men
var ikke når. Det var et lite Carl f. 1839 hos besteforeldrene i
Tromsø, men etter 3 år døde bestemor Randine. Lite Carl må derfor ha
vært i hånd om av foreldrene i Rygge.

*Fredrikke
og Caroline
Julienne*